

Ima a magyar népért

45.hét

Magyarország tájai

Bár Magyarország világviszonylatban kifejezetten kis országnak számít – európai összehasonlítások tekintetében azért ez nem igaz! – táji, tájképi jellemzői, adottságai igen változatosak, sokszínűek, illetve a társadalom és a gazdaság számára sok szempontból hasznosítható.

Mint azt már általános iskolában tanuljuk, Magyarországnak hat nagytája van, ezek a következők: Alföld, Kisalföld, Nyugat-magyarországi peremvidék (Alpokalja), Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság, Északi-középhegység. Mindegyikük egyedi arculattal rendelkezik természeti, tájképi és társadalmi adottságait tekintve. De e nagy egységeken belül elkülöníthetünk nagy számú kis- és mikrotájakat, melyekre ugyanolyan egyediség jellemző. Ennek következtében Magyarország területe rendkívül változatos, mindannak ellenére, hogy természetesen nincsenek olyan természeti adottságaink (pl.: nagy magasságkülönbségek, tengerpart), mint más adott esetben kedvezőbb fekvésű országoknak.

Ha arra a szóra gondolunk, hogy „táj”, jó eséllyel egy az emberi szemnek szép, harmonikus természeti kép jut eszünkbe, netán egy konkrét tájkép, festmény, fotó, vagy általunk már személyesen látott térség. De gondoljuk el azt, hogy itt a „fejlett világban”, Európában, vagy Magyarországon milyen is a tájkép? Ha végigtekintünk a végtelen nagy magyar alföldön, talán már nem is tudunk olyan nézőpontot találni, ahol ne lógna a képbe egy villanypózna, vagy egy mobilátjátszó-állomás tornya. Vagy ha megállunk egy kilátóponton, mit látunk? Láthatunk persze hegyeket, völgyeket, de autópályákat, gyárkéményeket, füstölgő szemétegetőket, a frissen feltört földekre épített hatalmas logisztikai központokat. A természetesre hasonlító tájkép majdhogynem nincs is kontinensünkön – s országunkban is csak elvétve.

Egy táj nem csak természeti adottságaitól az ami, hanem nagyon fontos összetevője egy táj identitásának, összességének a helyi társadalom. Korábban igen nagy jelentősége volt annak, hogy ki honnan, milyen tájegységről származott. Manapság ennek egyre csökken a fontossága. Üdítő kivételként hat, ha valaki büszkén hirdeti, hogy őrségi, somogyi, netán szabolcsi származású - s annak a vidéknek a szokásait, gondolkodásmódját mindenhol igyekszik tartani – holott ez régen, jóval természetesebb volt. Sokan ma már inkább titkolják azt, hogy honnan származnak. Talán nem túlzás állítani, hogy a globalizáció, az általános gondolkodásmód divatirányzatai, a nagyvárosi létformák előretörése, a modern technológia és információáramlás végeredményben mind a helyi társadalmak táji identitásának a romlását eredményezte.

A történelem során egy-egy tájon évszázadok alatt alakult ki a tájhasználat rendje. A régiek – mivel rá voltak utalva – az egyes kisebb tájegységeken a táji-természeti adottságokhoz igazodó gazdálkodási formákat honosítottak meg. Ez főként persze a mezőgazdasági termelésre volt igaz. Később aztán az agrárium gépesítése, aztán a vegyszerhasználat megjelenése, a növekvő élelmiszerigény – sokszor felesleget is termelő – kielégítése a korábbi környezet- és tájkímélő gazdálkodási formák szinte teljes kihalását jelentette. Mindennek a következménye ma érződik. Magyarországon szinte alig-alig lelhetünk fel olyan tájegységeket, ahol természetközeli, vegyszermentes, és nem totálisan kimerült a termőföld állapota. És alig-alig találkozhatunk, vagy ismerkedhetünk meg olyan tevékenységekkel, termelési formákkal, melyek valóban egy-egy táj „specialitásai”.

Arról is érdemes pár szót ejteni, hogy az épített környezet is nyilvánvalóan része a tájnak. Ennek lehet pozitív és negatív oldala is. Nyilván negatív egy már említett gyárképmény, de a táj arculatára, esztétikai értékére jelentősen pozitív hatást gyakorol például, ha a helyi jellegzetes régi lakóházakból mindmáig sok fennmaradt. Gondoljunk például a Balaton-felvidék aprócska falvaiban fennmaradt – és ízlésesen felújított - parasztportákra, kőházakra. Vagy egy másik példa kedvéért gondoljunk Hollókő jellegzetes palóc épületeire. Nem vitás az, hogy a szinte mindenhol fellelhető kockaházakra, társas- és lakótelepi házakra a hazánkban krónikus lakáshiány miatt végeredményben szükség volt. Azonban mégis mennyivel jobb érzéssel tölti el az embert, hogyha magukon az épületeken is látja az adott térség jellegzetességeit, egyéniségét, az ottani emberek gondolkodásmódját.

Imacélok

Adjunk hálát Istenünknek a teremtett világ újra és újra felfedezhető szépségeiért. Adjunk hálát azért, mert Ő mindent jónak teremtett, s az ember nem tud felülkerekedni Isten teremtő hatalmán. Bár sok kárt okoztunk és okozunk, azért még ma is észrevehetjük azt, hogy az Úr milyen szép és milyen élettel teli környezetbe teremtette bele az embert. Kérjük Isten bocsánatát azért, mert saját hasznunk érdekében mindent igyekszünk a végtelenségig kihasználni, s ez pusztítást, rombolást eredményez.

Kérjük Isten segítségét abban, hogy ne hatalmasodjon el a világban az egysíkúság. Hanem maradjon a társadalom sokszínűnek, és ebben sokszínűségben vegyük észre a szépséget. Lássuk meg értékeinket, legyünk értük hálásak, s őrizzük is meg ezeket. S legyünk azért is hálásak, mert a másik ember különbözik tőlünk, tanulhatunk tőle és tiszteletben tarthatjuk. Kérjük Istent, hogy hazánk tájainak sokszínűsége megmaradjon a társadalomban is.

Imádkozzunk Istenhez a hazai termőföld egészségéért, hogy ne lúgozza ki a haszon hajhászása hazánk egyik legfontosabb kincsét. Annak tápláló javaiból a jövő generációk is hadd részesülhessenek. Imádkozzunk azért is hogy legyen szemünk a szépre, az esztétikumra. Hogy ne legyünk restek fel- és megismerni azokat az értékeket melyek körülöttünk vannak.